

Standardit osana käyttäjäkeskeistä suunnittelua

20.4.2006

Mikä on standardi?

- sovittu tapa tehdä jokin asia
- saatetaan tarkoittaa asian määrittelevää normatiivista asiakirjaa
- varmistetaan esim. Euroopassa eri kulttuurien näkyminen (Hämäläinen vs. Hamalainen)

- standardointia suorittavat muutamat kansalliset standardointiorganisaatiot ja isoimmat yritykset
 - kansainvälisiä: ISO, telealalla ITU
Euroopassa: CEN, telealalla ETSI
 - Suomessa: SFS
 - Internet-maailmassa: IETF (vailla “virallista” statusta, luo enemmänkin normeja)
- konsortiot tekevät esityötä standardoinnille

- de facto-standardit

("käytännössä" tai "yleisesti" vs. de jure= "lain mukaan")

→ uusia tuotteita halutaan käyttöön nopeasti eli syntyy käytännön de facto-standardeja

- De facto on yleensä saavuttanut hallitsevan markkinaosuuden ja sitä aletaan usein käyttää myös muiden valmistajien vastaaviin tuotteisiin. Toteutustavat ovatkin levinneet ainoastaan kaupallisista syistä, eivätkä välttämättä ole teknisesti parhaita mahdollisia ratkaisuja. Tyypillisiä de facto -standardien luoja ovat yritykset.

→esimerkkejä de facto -standardeista ovat mm. IBM PC, VHS ja TCP/IP.

Yhdenmukaisuus ja standardit

- käyttäjän hyöty
 - mahdollistaa jo opitun taidon hyödyntämisen
 - parhaimmillaan helpottaa oppimista, käyttämistä ja alentaa koulutuskustannuksia
 - käyttäjä tyytyväisyys ja itsetuottamus (virheiden määrä vähenee, suoritusajat nopeutuvat jne.)
 - tehokkuus

- teknisen tuen hyöty
 - ei tarvita niin paljon apua
 - tuen ei tarvitse opetella monia uusia asioita
- yhtiön/tuottajan hyöty
 - säästö tuottokustannuksissa (suunnittelija ja ohjelmoija voivat keskittyä oleelliseen)
 - ajan säästöä (ei tarvitse hioa ja tapella yksityiskohdista)
 - ylläpitokulut (hyväksi havaittu pohja, yhteinen kehitys)
 - suurempi menekki (vrt. tuoteperheet)

Yhteensopivuus ja yhdenmukaisuus ovat yksi tärkeimpiä asioita, joita arvioidaan lehdissä, artikkeleissa jne.

Standardit eivät kuitenkaan aina takaa hyvää käytettävyyttä, mutta yleensä ne parantavat sitä!

Standardoinnin hankaluuksia

- melko kallista
- hidasta
- saattaa tukahduttaa innovaatioita ja estää kehitystä siellä, missä se on tarpeen
- saattaa huonontaa suunnittelijoiden motivaatiota
- saattaa estää käyttäjänäkökulman huomioonottamista
- täytyy seurata aikaansa ja kehittyä

Erilaisia standardeja

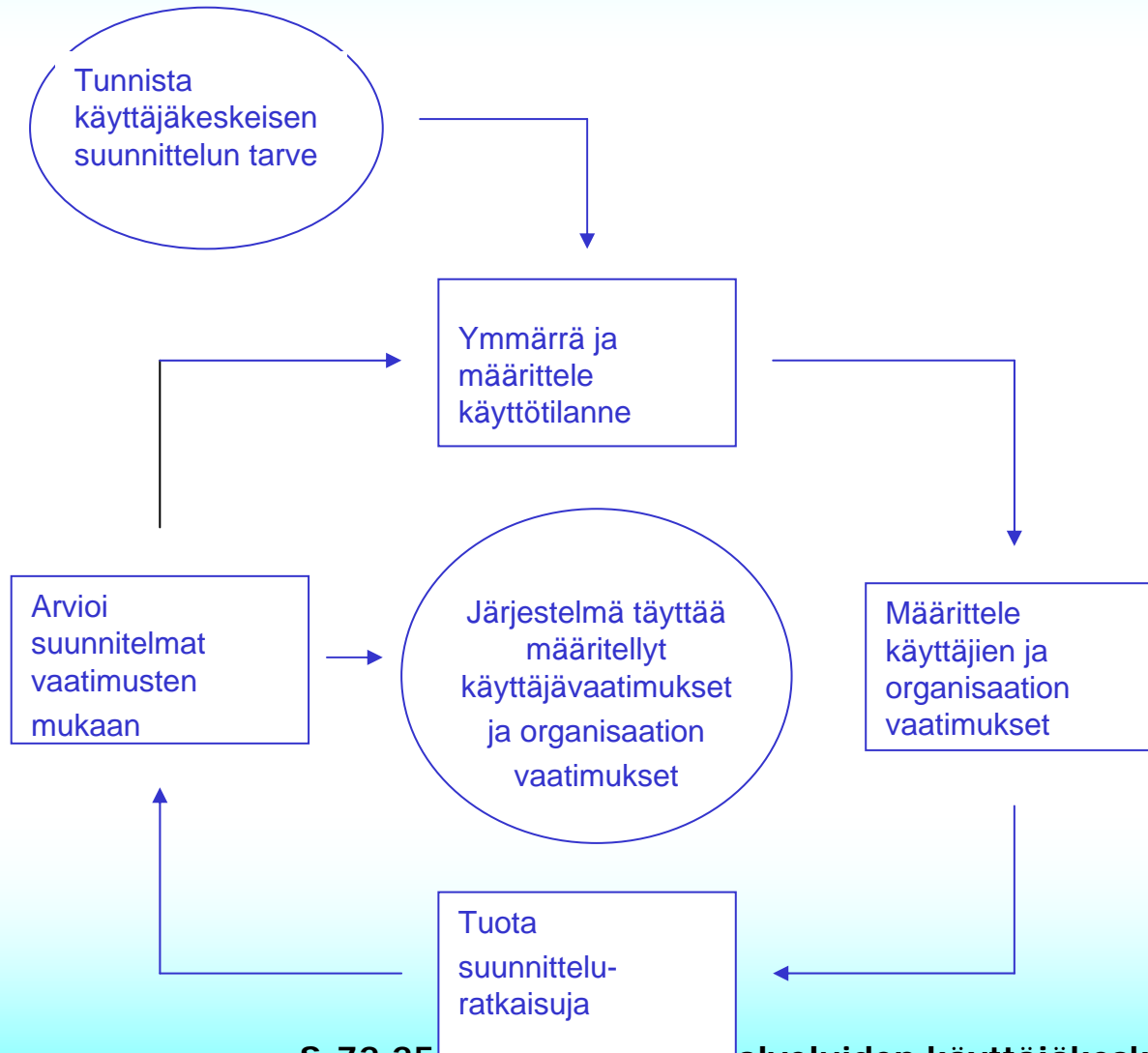
- kansalliset ja kansainväliset standardit
 - hitaita kehittymään
 - yleisiä periaatteita enemmän kuin tarkkoja ohjeita (esim. ISO-9241/ ISO-13407)
 - hankalia ymmärtää???
- teollisuus standardit
 - yksityiskohtaisia (sana vs. lause)
 - puuttuu mm. semanttisiin, tehtävä-tason ohjeistuksiin (esim. undo-toiminnon kuvaus)

- täydennetään in-house standardeilla
- tuottaa hyvinkin erinäköisiä käyttöliittymiä

- yrityksen sisäiset standardit (in-house)
 - mahdollistaa hyvinkin korkean käytettävyyden
 - kansainvälisten standardien tarkennuksia
 - menetelmänä mm. consistency inspection (käytettävyyden tarkastelu menetelmä)

Human-centred design process for interactive systems

ISO standardiehdotus ISO/DIS 13407

ISO 13407 - Human-centred design processes for interactive systems

- Clauses 1-4: Scope, Normative reference, Terms and definitions, Structure
- Clause 5: Rationale for adopting a human-centred design process
- Clause 6: Principles of human-centred design
- Clause 7: Planning the human-centred design process
- Clause 8.1-8.3: Human-centred design activities
- Clause 8.4: Human-centred design activities
- Clause 8.5: Human-centred design activities

Tuntitehtävä

- Tarkastelemme standardia ISO 13407 Human-centred design processes for interactive systems
- Tutustukaa omaan osuuteen ja tehkää siitä **tiivis** yhteenveto. Yhteenveto esitetään lopuksi muille ja siitä tehdään kirjallinen versio, joka kootaan kaikille kurssilaisille.
- Pohtikaa myös omaa tekstiosuuttanne käytännön työn kannalta.

Voisiko tämän periaatteen avulla lähteä suunnittelemaan esim. Digi-TV -pohjaista palvelua koululaisille? Jos voi, miten?

Luentotehtävä 3

- Tutustu standardointiorganisaatioiden (yht. 6) kotisivuihin & kirjaa itsellesi:
 - Organisaation toimiala ja toiminnan tavoitteet
 - Toiminnan keskeiset piirteet sekä keskeiset julkaisut
 - Yhteensä noin 2 A4 sivua
 - ISO - International Organization for Standardization (www.iso.org)
 - ITU - International Telecommunication Union (www.itu.int/home/index.html)
 - CEN - European Committee for Standardization ([www.http://www.cenorm.be/cenorm/index.htm](http://www.cenorm.be/cenorm/index.htm))
 - ETSI - European Telecommunications Standard Institute (www.etsi.org)
 - SFS - Suomen Standardoimisliitto (www.sfs.fi)
 - IETF - The Internet Engineering Task Force (www.ietf.org)